

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія товарознавчо-комерційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

педагогічною радою

(протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.)

Директор

_____ С. М. Волощук

Експертиза якості та безпеки товарів

ПРОГРАМА

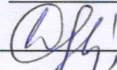
Ужгород 2024

Автори: Ганна ДАНКО, викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;
Інга ДВОРОВЧИК, викладач спеціаліст вищої категорії .

Рецензент: Лариса ПАВЛІШ, кандидат технічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії

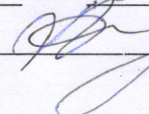
Програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії товарознавчо - комерційних дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2024р

Голова ц/к Маріанна ДЬОЛОГ

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи з розробки, розвитку ОПП та випуску фахівців за нею

Протокол № 1 від 30.08.24

Керівник групи: Ганна ДАНКО

Експертиза якості та безпеки товарів

ПРОГРАМА

Рецензія

На навчальну програму дисципліни «**Експертиза якості та безпеки товарів**» для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «**фаховий молодший бакалавр**» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «**Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**» освітньо – професійна програма «**Товарознавство і логістична діяльність**» .

Укладачі: Ганна ДАНКО, Інга ДВОРОВЧИК.

Навчальну програму з дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» укладено відповідно до освітньо-професійної програми та стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», з дотриманням принципів науковості, системності і послідовності, наступності у вивченні навчального матеріалу.

Зміст дисципліни направлений на досягнення результатів, передбачених освітньою програмою та включає такі теми: Предмет, зміст і завдання експертизи якості та безпеки товарів. Поняття та значення експертизи якості та безпеки товарів. Поняття якості товарів. Показники якості товарів. Методи визначення показників якості. Експертиза якості та безпеки харчових продуктів: свіжих плодів, овочів, грибів та продуктів їх переробки; зерноборошняних товарів, крохмалю, цукру, меду і кондитерських виробів; смакових товарів; м'яса забійних тварин, птиці і м'ясних товарів; риби і рибних товарів, молока і молочних товарів; яєць та яєчних товарів; жирових продуктів; харчових концентратів. Експертиза якості та безпеки непродовольчих товарів: текстильних товарів одягу і взуття; товарів господарського призначення; товарів культурно - побутового призначення; галантерейних і парфумерно - косметичних товарів.

Метою вивчення дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» є надання майбутньому фахівцю фундаментальних знань та практичних вмінь з особливостей і закономірностей проведення експертизи якості та безпеки товарів, сприяти формуванню навичок оцінювати якість та безпечність товарів. Завданням вивчення дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» є надання здобувачам фахової передвищої освіти ґрунтовних знань в дослідженні якості та безпечності харчових продуктів та непродовольчих товарів; встановленні відповідності показників якості та безпеки товарів нормам і характеристикам стандартів; умінні аналізувати факти, робити мотивовані об'єктивні висновки експертизи та узагальнення про якість та безпечність товарів.

Рекомендована література містить достатній перелік нормативно-правових актів, підручників, навчальних посібників та посилання на інтернет ресурси .

Розглянута програма за змістом відповідає цілям освітньо-професійної програми «Товарознавство і логістична діяльність» та може бути рекомендована для підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Кандидат технічних наук, доцент

Лариса ПАВЛІШ

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» денної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньо – професійна програма «Товарознавство і логістична діяльність» .

Програму розроблено відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та освітньо – професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність» . фахових молодших бакалаврів у ВСП «УТЕФК ДТЕУ»

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1.МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» є надання майбутньому фахівцю фундаментальних знань та практичних вмінь з особливостей і закономірностей проведення експертизи якості та безпеки товарів, сприяти формуванню навичок оцінювати якість та безпечність товарів.

Завданням вивчення дисципліни «Експертиза якості та безпеки товарів» є надання здобувачам фахової передвищої освіти ґрунтовних знань в :

- дослідженні якості та безпечності харчових продуктів та непродовольчих товарів;
- встановленні відповідності показників якості та безпеки товарів нормам і характеристикам стандартів;
- умінні аналізувати факти, робити мотивовані об'єктивні висновки експертизи та узагальнення про якість та безпечність товарів.

Предметом вивчення дисципліни є об'єктивно компетентне дослідження товарів, їх якості та безпечності.

2.ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання: теоретичних основ товарознавства та стандартизації товарів, товарознавства харчових продуктів та непродовольчих товарів, екології та безпечності товарів.

Вміння : користуватись законодавчими та іншими базами пошуку інформації, користуватись нормативно-технічною документацією, приймати відповідні рішення при виникненні різних виробничих ситуацій.

3.РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Експертиза якості та безпеки товарів», як вибіркова компонента освітньої професійної програми, забезпечує оволодіння здобувачами фахової передвищої освіти загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо – професійною програмою</i>		
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	3-15
<i>Спеціальні компетентності освітньою – професійною програмою</i>		
СК 4	Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	3-15
СК 5	Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної і біржової діяльності.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою</i>		
РН 7	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.	3 -15
РН 10	Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.	3 -15
РН 11	Знати основи нормативно - правового забезпечення в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і застосовувати їх на практиці.	1,2,3-15

4.ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, зміст і завдання експертизи якості та безпеки товарів.

Поняття та значення експертизи якості та безпеки товарів. Організація контролю якості та безпеки товарів народного споживання. Види товарознавчої експертизи. Суб'єкти експертизи товарів.

Торговельно-промислова палата, її структура, функції, права, значення для підвищення якості товарів. Заявка на експертизу, терміни її виконання. Організація проведення товарної експертизи. Відбір зразків. Акт відбору зразків, його складання.

Інструкція про порядок проведення експертиз в Торговельно-промисловій палаті України.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1,2,5

Основний: 7,8.

Додатковий: 11,16.

Інтернет-джерела: 20,21.

Тема 2. Поняття якості товарів. Показники якості товарів.

Класифікація показників якості товарів . Номенклатура показників якості продукції. Показники соціального призначення виробів. Функціональні показники, показники надійності, ергономічні, естетичні, екологічні, безпечності.

Методи визначення показників якості: вимірювальний, реєстраційний, органолептичний, розрахунковий, лабораторний, експертний, соціологічний.

Органолептичний метод, умови проведення, види. Бальна оцінка, сенсорний аналіз, методика проведення. Поняття сенсорної чутливості, межа чутливості. Визначення запаху, кольору, смаку. Лабораторні методи. Фізичні та фізико-хімічні методи. Мікроскопіювання, рефрактометрія, поляриметрія, фотометрія, хроматографія. Хімічні, біохімічні, мікробіологічні та фізіологічні методи. Експертні методи. Основні операції при експертній оцінці якості та безпечності.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 3,4,5.

Основний: 7,8.

Додатковий: 11,12,16,17.

Інтернет-джерела: 18,20,21.

Тема 3. Експертиза якості та безпеки свіжих плодів, овочів, грибів та продуктів їх переробки

Контроль якості свіжих плодів, овочів, грибів та продуктів їх переробки. Оцінка якості та безпечності свіжих плодів і овочів , показники і норми за стандартами. Хвороби і пошкодження. Товарні сорти, категорії. Визначення якості.

Продукти переробки плодів та овочів: плодоовочеві консерви, швидкозаморожені овочеві та фруктові продукти, сушені фрукти й овочі,

квашені, солоні, мочені фрукти і овочі. Оцінка якості, показники і норми за стандартами. Вади і дефекти, визначення якості, сорти.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1,4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,12,16,17.

Інтернет-джерела: 18,19,20,21.

Тема 4. Експертиза якості та безпеки зерноборошняних товарів

Контроль якості крупи, борошна, макаронних і хлібобулочних виробів. Оцінка якості борошна, круп, макаронних і хлібобулочних виробів за стандартами. Дефекти і захворювання.

Визначення і оформлення середнього взірця для відправлення до лабораторії. Відбір проб для аналізу.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1,4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,12,16,17.

Інтернет-джерела: 18,19,20,21.

Тема 5. Експертиза якості та безпеки цукру, меду, крохмалю та кондитерських виробів

Контроль якості цукру-піску та рафінаду, меду, крохмалю і кондитерських виробів.

Оцінка якості цукру, меду, крохмалю та кондитерських виробів за стандартами.

Визначення вологості та чистоти розчину цукру.

Визначення наявності крохмалю, вмісту води та сухих речовин меду.

Визначення якості фруктово - ягідних кондитерських виробів, карамелі, цукерок, шоколаду та борошняних виробів.

Відбір проб для аналізу.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1,4,5.

Основний: 7,8.

Додатковий: 11,12,16.

Інтернет-джерела: 18,20,21.

Тема 6. Експертиза якості та безпеки смакових товарів

Контроль якості чаю, кави, прянощів і приправ, пива, виноградних вин, безалкогольних напоїв, мінеральної води, лікєро-горілочаних виробів за стандартами.

Оцінка якості чаю, кави, прянощів і приправ, пива, виноградних вин, безалкогольних напоїв, мінеральної води за стандартами.

Основи дегустації виноградних вин. Оцінка якості лікєро-горілочаних товарів.

Відбір проб для аналізу, складання актів експертизи на смакові товари.

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,16.

Інтернет-джерела: 20,21.

Тема 7. Експертиза якості та безпеки молока і молочних товарів, яєць і харчових жирів

Контроль якості молока, вершків, кисломолочних продуктів, сирів, масла вершкового, морозива, молочних консервів.

Оцінка якості молока, вершків, кисломолочних продуктів, масла вершкового.

Оцінка якості сирів, морозива, молочних консервів.

Особливості відбору проб для аналізу.

Контроль якості яєць і харчових жирів.

Оцінка якості яєць, рослинних та тваринних жирів.

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,12,16.

Інтернет-джерела: 20,21.

Тема 8. Експертиза якості та безпеки м'яса і м'ясних продуктів

Контроль якості м'яса різних видів забійних тварин і птиці, ковбасних виробів і м'ясокопченостей, м'ясних напівфабрикатів, м'ясних консервів.

Показники якості, вимоги до якості, вади, дефекти. Оцінка якості та визначення свіжості м'яса тварин і птиці.

Особливості відбору проб.

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,12,13,16.

Інтернет-джерела: 19,20,21.

Тема 9. Експертиза якості та безпеки риби, рибних товарів

Контроль якості риби, рибних товарів.

Визначення якості живої товарної риби за станом, вгодованістю, розмірами та масою.

Охолоджені ,заморожені рибні товари: вимоги до якості, пошкодження і дефекти.

Оцінка якості солоних, копчених, в'ялених та сушених рибних товарів.

Оцінка якості рибних консервів та пресервів.

Особливості відбору проб для аналізу.

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*4,5.

Основний: 10.

Додатковий: 11,12,13,16.
Інтернет-джерела: 20,21.

Тема 10. Експертиза якості та безпеки харчових концентратів
Контроль якості харчових концентратів.
Оцінка якості харчових концентратів.
Визначення маси нетто харчових концентратів.
Особливості відбору проб .

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*4,5.
Основний: 10.
Додатковий: 11,12,13,16.
Інтернет-джерела: 20,21.

Тема 11. Експертиза якості та безпеки текстильних товарів
Показники якості тканини. НТД на тканини. Контроль і оцінка якості тканин. Дефекти тканин, та їх вплив на якість. Визначення гатунковості (сортності) тканин .

Контроль та оцінка якості штучних виробів із тканин. Визначення гатунковості.

Контроль і оцінка якості килимових виробів, штучного хутра, нетканих матеріалів. Дефекти та їх вплив на якість.

Список рекомендованих джерел

*Нормативно-правові акти:*2,3,6.
Основний: 9.
Додатковий: 14,17.
*Інтернет-джерела:*18,20,21.

Тема 12. Експертиза якості та безпеки одягу і взуття
Показники якості швейних товарів. НТД на швейні товари. Контроль і оцінка якості швейних товарів . Дефекти швейних виробів та їх вплив на якість. Визначення гатунковості (сортності).

Показники якості трикотажних виробів. Нормативно-технічна документація на трикотажні вироби. Оцінка якості трикотажних виробів. Дефекти трикотажних виробів, їх вплив на якість. Визначення гатунковості (сортності).

Показники якості взуття. НТД на взуття. Контроль і оцінка якості взуття. Дефекти та їх вплив на якість. Визначення гатунковості (сортності) взуття.

Показники якості хутряних та овечо-кожушкових товарів. НТД на овечо-кожушкові товари. Контроль і оцінка якості хутряних та овечо-кожушкових товарів. Дефекти хутряних та овечо-кожушкових товарів, та їх вплив на якість. Визначення гатунковості .

*Нормативно-правові акти:*2,3,6.
Основний: 9.
Додатковий: 17.
*Інтернет-джерела:*18,20,21.

Тема 13. Експертиза якості та безпеки товарів господарського призначення

Контроль і оцінка якості товарів із пластмас. Вимоги до якості. Дефекти їх вплив на якість.

Показники якості скляних побутових товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості скляних побутових товарів. Дефекти. Визначення гатунковості (сортності).

Показники якості керамічних побутових товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості керамічних побутових товарів. Дефекти. Визначення гатунковості (сортності).

Контроль і оцінка якості металогосподарських товарів. Вимоги до якості. Дефекти. Визначення гатунковості (сортності).

Показники якості електропобутових товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості електропобутових товарів.

Показники якості товарів побутової хімії. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості товарів побутової хімії.

Показники якості меблів. Контроль і оцінка якості меблів. Дефекти та їх вплив на якість.

Показники якості будівельних товарів. Контроль і оцінка якості будівельних товарів. Дефекти та їх вплив на якість.

Нормативно-правові акти: 2,3,6.

Основний: 9.

Додатковий: 15,17.

Інтернет-джерела: 18,20,21.

Тема 14. Експертиза якості та безпеки товарів культурно- побутового призначення

Показники якості музичних товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості музичних товарів. Дефекти та їх вплив на якість.

Показники якості побутової радіоелектронної апаратури. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості побутової радіоелектронної апаратури. Дефекти.

Показники якості фототоварів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості фототоварів. Дефекти.

Контроль і оцінка якості спортивних товарів. Вимоги до якості. Дефекти.

Контроль і оцінка якості шкільно-письмових товарів. Вимоги до якості. Дефекти.

Показники якості іграшок. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості іграшок. Дефекти.

Показники якості годинників. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості годинників. Дефекти.

Показники якості ювелірних товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості ювелірних товарів. Дефекти.

Нормативно-правові акти: 2,3,6.

Основний: 9.

Додатковий: 17.

Інтернет-джерела:18,20,21.

Тема 15. Експертиза якості та безпеки галантерейних та парфумерно-косметичних товарів

Показники якості галантерейних товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості галантерейних товарів. Дефекти, їх вплив на якість, визначення гатунковості.

Показники якості парфумерно - косметичних товарів. Вимоги до якості. Контроль і оцінка якості парфумерно - косметичних товарів. Дефекти.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти:2,3,6.

Основний: 9.

Додатковий: 17.

Інтернет-джерела:18,20,21.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно- правові акти

1. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів - Захист прав споживачів. *Головна* | *ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА*. URL: <https://dpss.gov.ua/zahist-prav-spozivachiv> .
2. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 2529-IX 16.08. 2022 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2529-20#n12>
3. Про загальну безпечність нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 р. № 2736-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17#Text> .
4. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 7, ст.41){Із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1822-IX від 21.10.2021](#), ВВР, 2022, № 1, ст.2 [№ 3339-IX від 23.08.2023](#)}
5. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 20.09.2015 № 771/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр> 10.
6. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 – [Чинний від 2001-01-01]. – Київ: Держстандарт України, 2000. – 28
<https://se30a460725d40683.jimcontent.com/download/version/1480687360/module/13733126622/name/pdf>

Основний

7. Ємченко І.В., Батутіна А.П. Експертиза товарів. Підручник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. 278 с.
8. Коломієць Т.М., Притульська Н.В., Романенко О.Л. Експертиза товарів. Підручник. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2001. 274с.
9. Радченко Л.П., Льовшина Л.Д., Головка М.Б., М'ячиков О.В., Мартишко І.Ф. Товарознавство непродовольчих товарів. Харків: «Світ Книг», 2013. 940с.

10. Сирохман І.В. Товарознавство продовольчих товарів. Підручник. Київ: «Світ Книг», 2016. 713 с.

Додатковий

11. Данко Г.М. Експертиза продовольчих товарів. Навчально-методичний посібник. Ужгород: 2017. 77 с.

12. Дубініна А.А., Овчиннікова І.Ф., Дубініна С.О., Летута Т.М., Науменко М.О. Методи визначення фальсифікації товарів. Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2010. 272 с.

URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/24-Metodi%20vznachennya%20falsif%20tovariv-Dubinina.pdf

13. Павлова В.А., Титаренко Л.Д., Малигіна В.Д. Ідентифікація та фальсифікація продовольчих товарів, підручник, Київ: «Центр навчальної літератури», 2006 р. 192 с.

14. Полікарпов І.С., Килими та килимові вироби. Навчальний посібник. Київ: 2006. 110 с.

15. Полікарпов І.С., Шийко І.І., Товарознавство електропобутових товарів. Навчальний посібник. Київ: 2006. 335 с.

16. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Київ: «Лібра ТОВ», 1999. 270 с.

17. Шийко І.І., Споживча оцінка асортименту та якості товарів. Збірник наукових праць. Київ: 2000. 206 с.

Інтернет ресурси

18. www.worldfood.com.ua

19. https://pidru4niki.com/1047040663854/tovarovnavstvo/osoblivosti_ekspertizi_svi_znih_pereroblenih_plodiv_ovochiv

20. <https://kise.ua/golovna/tovarovnavcha-ekspertiza.html>
www.twirpx.com file

21. studopedia.com.ua ekspertyza-kontrol-yakosti

22. textbook.com.ua tovaroznavstv